

a technických poznatků (31,8 %). Využívání prostředků ICT bylo celkově zaznamenáno přibližně v každé páté vyučovací hodině (kromě předmětů vztahujících se k ICT s téměř 100% využitím), nejvíce v předmětech z přírodovědné oblasti – 30,3 %, nejméně v českém jazyce a v matematice – vždy 15,1 %). Na obou stupních ZŠ to zpravidla byla jednoduchá prezentace učiva za využití prostředků ICT (9,6 %, více na 2. stupni – 13,7 %, méně na 1. stupni – 6,1 %). Práce učitelů se speciálními SW aplikacemi bez přímého užití žáky se vyskytla jen sporadicky (2,8 %), s přímým užitím několika žáky – 4,5 %, s přímým užitím všemi žáky – 4,5 %, rozdíl mezi 1. a 2. stupněm, resp. mezi malými a velkými školami jsou v těchto případech malé a nevýznamné.

Méně pozornosti bylo věnováno činnostem, které podporují rozvoj matematické gramotnosti (práce se vzorci a symboly – 34,1 %, geometrické znázorňování, práce s modely – 16,5 %). Žáci na obou stupních mají méně příležitostí pro experimentování, manipulaci a záměrné pozorování (26,3 % a 23,3 %).

Organizace výuky, hodnocení, motivace

Ze sledovaných organizačních a motivačních aktivit byly směrem k podpoře rozvoje funkčních gramotností nejčastěji uplatňovány aktivity v následujícím pořadí:

- vedení žáků k **vyhledávání souvislostí** mezi vzdělávacími oblastmi (nejvíce k ČG, zvláště vyhledávání informací a práce s nimi; nepatrně méně k SG, zvláště podpora rozvoje žákovské tvořivosti, citu a vkusu, a také k PřG, zvláště péče o okolní životní prostředí),
- **diferencované nároky a požadavky** podle schopností a možností žáků (z toho nejvíce směrem k SG, zvláště podpora rozvoje a kultivace estetického vnímání, citění a prožívání),
- pravidelné **hodnocení žáků** a poučení z chyb (nejvíce k SG, zvláště podpora pozitivního vnímání sebe sama a k oblasti výchovy ke zdraví), celkově však méně než v MŠ.

Uplatnění sledovaných organizačních a motivačních aktivit k podpoře rozvoje ostatních funkčních gramotností (zvláště MG a částečně také ICT) bylo méně časté a nevýrazné. Pouze nepatrně častější vyhledávání mezipředmětových vazeb a propojování výuky s životními situacemi žáků více podporovaly oblast CJ, zvláště objasňování neznámých termínů a cizích slov a celkově i multikulturní výchovu.

Formy výuky

V účinné podpoře rozvoje funkčních gramotností, s výjimkou MG, dominovala **skupinová kooperativní výuka**. Významněji přispívala i aplikace mezipředmětových vazeb, vytváření podmínek pro samostatnou práci žáků, individualizovaná výuka a poskytování příležitostí žákům se SVP s ohledem na jejich potřeby.

Vliv stále často uplatňované **hromadné (frontální) výuky** na účinnost podpory rozvoje funkčních gramotností i na utváření příznivého klimatu byl výrazně menší než vliv ostatních využívaných forem výuky a v souhrnu spíše nevýznamný.

Významným faktorem účinnosti podpory je promyšlené **využívání průřezových témat**, přibližně v **jedné čtvrtině** škol je však limitováno zjištěnými nedostatky v této oblasti ŠVP (zejména v konkretizaci námětů a činnostech v rámci daných témat).

Obsahová správnost učiva je logickým faktorem účinnosti podpory rozvoje funkčních gramotností, ve všech sledovaných vyučovacích jednotkách byla téměř stoprocentní (přesně 97,7 %, zanedbatelně vyšší na 2. stupni – 97,8 %).